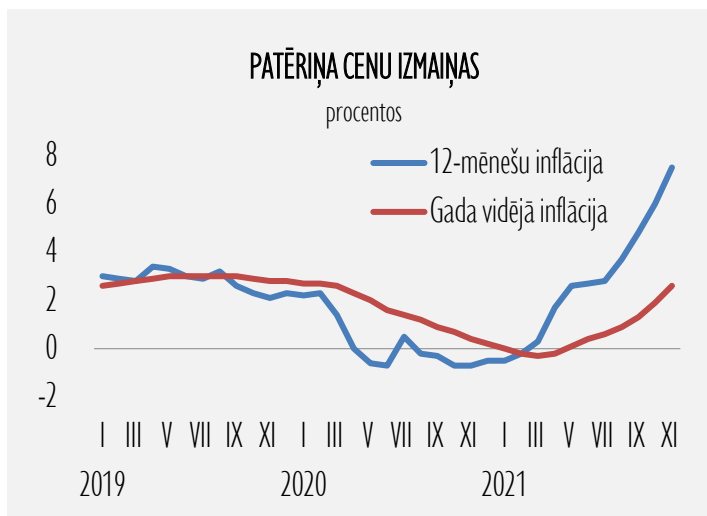

Par patēriņa cenām 2021.gada novembrī

Cenu pieaugums šogad novembrī straujāks nekā tas raksturīgs šim mēnesim

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem šī gada novembrī, salīdzinot ar oktobri, patēriņa cenu līmenis pieauga par 1,1%. Precēm tas pieauga par 1,4%, bet pakalpojumiem – par 0,2 procentiem.

Novembrim ir raksturīgs cenu samazinājums vai ļoti zema inflācija, kas galvenokārt ir saistīts ar sezonāliem faktoriem. Iepriekšējos gados novembrī patēriņa cenu līmenis svārstījās no -0,5% līdz 0,2%, bet šogad cenu kāpums bija straujākais šajā mēnesī kopš 2007.gada. Straujo cenu kāpumu novembrī turpināja ietekmēt pasaules cenu pieaugums energoresursiem un pārtikai.

Lielākā palielinošā ietekme novembrī bija cenu pieaugumam siltumenerģijai un elektroenerģijai, ko galvenokārt noteica cenu pieaugums dabasgāzei un patēriņa kāpums. Cena siltumenerģijai pieauga par 7,3%, ko galvenokārt ietekmēja AS “Rīgas siltums” siltumenerģijas tarifa paaugstināšana no 1.novembra. Savukārt cena elektroenerģijai pieauga par 5%, kas kopā ar cenu kāpumu siltumenerģijai kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,4 procentpunktiem.

Liela palielinošā ietekme novembrī bija cenu pieaugumam pārtikai, kas bija straujākais kāpums šajā mēnesī kopš 2007.gada. Mēneša laikā pārtikas preču cenas pieauga par 1,5%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,4 procentpunktiem. Lielākā palielinošā ietekme bija cenu kāpumam maizei un graudaugiem, piena produktiem un olām, svaigiem dārzeņiem, savukārt lielākā samazinošā ietekme bija cenu kritumam gaļai. Jāatzīmē, ka pasaules pārtikas cenām novembrī turpinājās kāpums un tās bija sasniegušas augstāko līmeni kopš 2011.gada jūnija. Novembrī, salīdzinot ar oktobri, tās pieauga par 1,2%, cenām straujāk pieaugot graudaugiem un piena produktiem, lēnāks kāpums bija cukuram, bet augu eļļām un gaļai cenas nedaudz samazinājās. Kviešu cenas pieauga jau piekto mēnesi pēc kārtas līdz augstākajam līmenim kopš 2011. gada maija, ko noteica ierobežotas piegādes un spēcīgais pieprasījums, jo īpaši pēc augstākas kvalitātes kviešiem. Arī sviesta un piena pulvera cenas strauji pieauga trešo mēnesi pēc kārtas, ko noteica izsīkušie krājumi un ierobežotas piegādes no Rietumeiropas un Okeānijas. Savukārt gaļai pasaules cenas novembrī samazinājās ceturto mēnesi pēc kārtas, ko galvenokārt ietekmēja cenu kritums cūkgaļai Ķīnas iepirkumu samazināšanās dēļ, īpaši no Eiropas Savienības.

Cenas novembrī turpināja pieaugt degvielai. Latvijā degvielas cenas novembrī mēneša laikā pieauga par 3,3% un kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Augsto cenu degvielai turpina ietekmēt straujais pasaules naftas cenu kāpums. Jāatzīmē ka pasaules naftas cenas, pēc straujā kāpuma septembrī un oktobrī, novembrī samazinājās – mēneša laikā vidēji par 3,5%, mēneša beigās Brent naftas cenai nokrītot līdz 70 USD par barelu. Naftas cenu kritumu ietekmēja bažas par jauno Covid-19 variantu un tā izplatīšanās negatīvo ietekmi uz globālās ekonomikas atveseļošanu.

Pakalpojumiem cenas novembrī pieauga par 0,2%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu. Lielākā palielinošā ietekme bija vērojama cenu kāpumam ambulatoriem pakalpojumiem, autotransportlīdzekļu apdrošināšanai un personisko transportlīdzekļu apkopei un remontam, savukārt lielākā samazinošā ietekme bija cenu kritumam kompleksiem atpūtas pakalpojumiem.

Lielākā pazeminošā ietekme novembrī akciju ietekmē bija cenu kritumam apģērbiem un apaviem par 1,8%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,1 procentpunktu. Jāatzīmē, ka tas bija straujākais kritums apģērbiem un apaviem šajā mēnesī, izņemot straujo cenu kritumu 2020.gadā, ko ietekmēja noteiktie tirdzniecības ierobežojumi.

2021.gada novembrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada novembri, patēriņa cenas pieauga par 7,5%. Gada vidējā inflācija bija 2,6 procenti.

Šogad vidējā gada inflācija sasniegs 3,3%. Sagaidāms, ka arī tuvākajos mēnešos cenu izmaiņas pārsniegs sezonālo svārstību līmeni. Galvenā ietekme uz cenu pārmaiņām joprojām būs saistīta ar pasaules cenu kāpumu energoresursiem un pārtikai, kā arī ir sagaidāma to pakārtotā ietekme uz rūpniecības preču un pakalpojumu cenām.